

PUBLISKAIS GADA PĀRSKATS

2023

Rīgā 2024

Satura rādītājs.....	lpp.
1. Pamatinformācija	3
1.1. Latvijas Nacionālā dabas muzeja juridiskais statuss	3
1.2. Muzeja darbības virzieni un mērķi, īstenotās budžeta programmas	3
1.2.1. Darbības virziens – zinātniski pilnvērtīgu dabas priekšmetu kolekciju attīstīšana un saglabāšana	5
1.2.2. Darbības virziens – pētnieciskais darbs.....	6
1.2.3. Darbības virziens – ar daudzveidīgām muzeja iespējām īstenots vides izglītības darbs	7
1.2.4. Darbības virziens – muzeja darbības nodrošināšana, infrastruktūras uzturēšana un attīstība.....	11
1.3. Darbības stratēģijas prioritātes un to mērķi pārskata gadā	12
2. Finanšu resursi un muzeja darbības rezultāti	12
2.1. Valsts budžeta līdzekļu finansējums un tā izlietojums	12
2.1.1. Budžeta programmas un apakšprogrammas, kuru finanšu līdzekļi tiek izlietoti muzeja darbības nodrošināšanai.....	13
2.2. Pārējie finanšu resursu avoti, ieņēmumu apmēri un izlietojums	13
2.2.1. Projekti.....	14
2.3. Darbības stratēģijā sasniedzamo rezultātu izpildes analīze un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums	14
2.4. Informācija par pārskata gadā īstenotajiem prioritārajiem pasākumiem.....	16
2.5. Muzeja speciālistu veiktie pētījumi.....	16
2.6. Būtiskākie pakalpojumi, uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā	19
2.7. Stratēģijas ieviešanas novērtējums.....	21
2.8. Pārskats par muzeja vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai	22
3. Personāls	22
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	23
4.1. Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai	23
4.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izziņošanai par apmierinātību ar muzeja darba kvalitāti un to rezultāti	23
4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru	24
5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi.....	25
5.1. Iepriekšējā gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti	25
5.2. Nākamā gada galvenie uzdevumi un pasākumi.....	25
5.3. Nākamā gada plānotie sadarbības projekti un pētījumi	26

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. LATVIJAS NACIONĀLĀ DABAS MUZEJA JURIDISKAIS STATUSS

Latvijas Nacionālā dabas muzeja (turpmāk tekstā – muzejs vai LNDM) pirmsākumi rodami 1845.gada 8.aprīlī (27.martā) dibinātās Rīgas Dabaspētnieku biedrības (RDPB) muzejā.

Ar 1999. gada 1. aprīli muzejs nodots Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk tekstā - VARAM) pārziņā, kopš 2013.gada 1.janvāra ir vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra pakļautībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs pakļautību īsteno ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas starpniecību.

Ar 2020.gada 1.septembri Latvijas Dabas muzejam piešķirts nacionālā muzeja statuss (Ministru kabineta rīkojums Nr. 426 „Par nacionālā muzeja statusa piešķiršanu Latvijas Dabas muzejam”) un mainīts nosaukums uz - Latvijas Nacionālais dabas muzejs.

Latvijas Nacionālais dabas muzejs ir sabiedrībai pieejama pētnieciska un izglītojoša iestāde, materiālās kultūras vērtību krātuve par Latvijas un pasaules dabu, tās daudzveidību, vēsturi un aizsardzību.

Muzejs darbojas saskaņā ar LR Ministru kabineta apstiprināto Nolikumu (MK 09.10.2012. noteikumi Nr.690 „Latvijas Dabas muzeja nolikums”), Muzeju likumu, Ministru kabineta 2006.gada 21.novembra noteikumiem Nr.956 „Noteikumi par Nacionālo muzeju krājumu” un citiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

Atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 9. oktobra noteikumu Nr.690 „Latvijas Dabas muzeja nolikums” 3. punktā noteiktajām funkcijām LNDM uztur un attīstīta muzeja krājumu un nodrošina tā saglabāšanu; veic zinātnisko darbību krājuma izpētē un dabaszinātnēs; veic vides izglītības darbu un nodrošina muzeja krājuma pieejamību sabiedrībai.

1.2. MUZEJA DARBĪBAS VIRZIENI UN MĒRĶI, ĪSTENOTĀS BUDŽETA PROGRAMMAS

Latvijas Nacionālā dabas muzeja darbības mērķis un galvenās funkcijas formulētas Muzeja Nolikumā. Muzeja misija (virsmērķis) - uzkrāt un saglabāt Latvijas dabas un materiālās kultūras vērtības, kas liecina par dabas daudzveidību, vēsturi un aizsardzību. Izmantojot LNDM līdzekļus, veikt vides izglītības darbu, veidojot sabiedrībā izpratni par dabā notiekošajiem procesiem, cilvēka vietu un lomu tajos, sekmēt pozitīvas vides apziņas veidošanos sabiedrībā.

Muzeja funkcijas saskaņā ar Nolikumu:

- uzturēt un attīstīt muzeja krājumu un nodrošināt tā saglabāšanu;
- veikt zinātnisko darbību krājuma izpētē un dabaszinātnēs;
- veikt vides izglītības darbu;
- nodrošināt muzeja krājuma pieejamību sabiedrībai.

Darbības virziens - zinātniski pilnvērtīgu dabas priekšmetu kolekciju attīstīšana un saglabāšana.

Darbības virziens - pētnieciskais darbs.

Darbības virziens - ar daudzveidīgām muzeja iespējām īstenots vides izglītības darbs.

Darbības virziens - muzeja darbības nodrošināšana, infrastruktūras uzturēšana un attīstība.

LNDM darbības prioritātes

Lai nodrošinātu kvalitatīvu, muzeja krājumu veidojoša un sabiedrībā populāra muzeja darbību un attīstību, 2021.-2023.gadam noteiktas šādas darbības prioritātes:

- turpināt ekspozīciju pārveidošanu un pilnveidošanu, atbilstoši mūsdienu sabiedrības prasībām;
- krājuma komplektēšanas darbā identificēt muzeja kolekcijās nepilnīgi pārstāvētās organismu taksonomiskās grupas un sugas (ģeoloģiskajā krājumā – minerālus/iežus) un mērķtiecīgi papildināt muzeja krājumu; veicot krājuma apstrādi, paaugstināt tā zinātnisko vērtību, palielinot uzskaites detalizāciju;
- pilnveidot vides izglītības darba kvalitāti, paplašinot piedāvājumu atbilstoši sabiedrības vēlmēm un aktualitātēm, attīstīt jaunas vides izglītības formas;
- veidot labvēlīgus apstākļus krājuma saglabāšanai, kā arī apmeklētāju un darbinieku ērtību nodrošināšanai; uzturēt un attīstīt LNDM infrastruktūru.

Muzeja darbība tiek īstenota budžeta programmas VARAM apakšprogrammas 24.06.00 „Latvijas Dabas muzeja darbības nodrošināšana”, kā arī projektu konkursos iegūto līdzekļu ietvaros.

Valsts reģionālās attīstības aģentūras struktūrvienība, Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija kopā ar sadarbības partneriem – Nacionālo botānisko dārzu, Latvijas Nacionālo dabas muzeju, Rīgas Nacionālo zooloģisko dārzu, Valsts vides dienestu, Latvijas Hidroekoloģijas institūtu, Dabas aizsardzības pārvaldi, Latvijas Lauksaimniecības universitāti un Valsts augu aizsardzības dienestu – turpina Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta Nr. 5.4.2.2/17/I/002 „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” īstenošanu.

Projekta mērķis - attīstīt valsts vides monitoringa un kontroles sistēmu, pilnveidojot atbildīgo iestāžu tehnisko nodrošinājumu, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību vides pārvaldībā, modernizējot nacionālas nozīmes vides izglītības un informācijas centrus un īstenojot sabiedrības iesaistes pasākumus.

Latvijas Nacionālajā dabas muzejā kā nacionālas nozīmes vides informācijas centrā Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta gaitā **modernizētas ekspozīcijas, telpas un aprīkojums**, veikti sabiedrības informēšanas un iesaistes pasākumi, lai sekmētu interesi par dabu, tās daudzveidību un aizsardzību.

Projekta aktivitātes īstenotas laikā **no 2017. gada 30. novembra līdz 2023. gada 29.novembrim**.

Muzeja darbības mērķi un uzdevumi tiek īstenoti plānveidīgi, balstoties uz LNDM darbības stratēģiju 2021.-2023.gadam, LNDM stratēģiju sabiedrības vides apziņas veicināšanai un informētības uzlabošanai 2017. – 2026.gadam un VARAM darbības un attīstības stratēģiju 2020.-2023.gadam.

Mērķis, kas tiks sasniegts institūcijas darbības rezultātā	Darbības virziens	Darbības virziena rezultāti un rezultatīvie rādītāji
Uzturēts un attīstīts muzeja krājums un nodrošināta tā saglabāšana	1. Zinātniski pilnvērtīgu dabas priekšmetu kolekciju attīstīšana un saglabāšana	Dabas priekšmetu kolekciju attīstīšana un saglabāšana: uzturēto krājuma vienību skaits - 228805
		Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā (NMKK) ievadīto vienību skaits pārskata gadā – 3179; pavisam NMKK datorizēti uzskaitīto krājuma vienību kopskaits - 155535 (uz 31.12.2023.)
Veikta pētnieciskā darbība krājuma izpētē un dabaszinātnēs	2. Pētnieciskais darbs	Ekspozīciju un izstāžu zinātniskās koncepcijas – izstrādātas koncepcijas jaunai ekspozīcijai „Salīdzinošā anatomija” un izstādei „Skudra”
		Pētījumu rezultātu publicēšana: sagatavotas publikācijas (tēzes, kopsavilkumi, referāti, ziņojumi) – 5, publicēti pētnieciskie raksti 1
		Kolekciju papildinājums pētnieciskā darba rezultātā – krājumā pārskata gadā reģistrētas 3835 jaunas vienības
		Nodrošināta ekspozīciju funkcionēšana - 13
Izmantojot muzeja līdzekļus un muzeja daudzveidīgo krājumu, sekmēta dažādu mērķauditoriju interese par dabu, aktualitātēm vides aizsardzībā un celts vides apziņas līmenis sabiedrībā	3.1. Vides izglītības darbs. Ekspozīciju darbs	Atjaunotas ekspozīcijas vai to sadaļas - Latvijas zīdītājdzīvnieku, zooloģijas ekspozīcijas ievaddaļas (endēmās sugas, dzīvnieku pielāgojumi dzīvei dažādos apstākļos, kosmopolītiskās sugas), Vašingtonas konvencijas, Pasauls dzīvnieku un Latvijas putnu migrācijas digitālās daļas izveidošana
		LNDM apmeklētāji - 106207
	3.2. Vides izglītības darbs. Izglītība un pasākumi	Piedāvājums skolām – tēmu skaits 58 (ieskaitot izbraukuma nodarbības)
		Piedāvājuma īstenošana skolām: novadītas ekskursijas, lekcijas, nodarbības, tai skaitā izbraukuma nodarbības – skaits (apkalpotās personas) – 526 (10578)
		Īstenots piedāvājums ģimenēm: novadītas ģimenes dienas, nodarbības ZSM, trasītes, Zinību diena, Dzimšanas dienas – skaits (apkalpotās personas) – 62 (2427)

		Citi LNDM izglītības pasākumi (Cielavas gudrības, konkursi, semināri, labdarības, izstāžu atklāšanas, Gada dzīvnieks, pulciņi utt.) – skaits (apkalpotās personas) – 134 (3000)
		Konsultācijas (klātienē un neklātienē) – 1508
		Pasākumi ārpus muzeja – skaits (apkalpotās personas) – 15 (3211)
	3.3. Vides izglītības darbs. Izstādes	Noorganizētas 22 izstādes
Uzlabota muzeja apmeklējuma kvalitāte, nodrošināti apstākļi vides izglītības darba pilnveidošanai, turpināta ēkas infrastruktūras sakārtošana, pieejamības nodrošināšana, jaunu tehnoloģiju iegāde un ieviešana	4. Muzeja darbības nodrošināšana, infrastruktūras uzturēšana un attīstība	Uzsākta datu serveru un disku masīvu, videonovērošanas serveru un darbstaciju darbība. Izstrādāta un uzstādīta digitālo ekspozīciju satura pārvaldības sistēma
		Uzstādīti kondicionieri
		Izveidota saldētava krājuma priekšmetu apstrādes nodrošināšanai

1.2.1. Darbības virziens – zinātniski pilnvērtīgu dabas priekšmetu kolekciju attīstīšana un saglabāšana

Muzeja krājums tiek veidots ar mērķi raksturot galvenokārt Latvijas, kā arī pasaules, dabas daudzveidību. Latvijas Nacionālā dabas muzeja (LNDM) krājums ietver:

- priekšmetus, kas pārmantoti no Nikolausa fon Hīmzela muzeja (dibināts 1773. g.);
- priekšmetus, kas pārmantoti no Rīgas Dabaspētnieku biedrības (dibināta 1845. g.) kolekcijām;
- materiālu, kas saņemts 1951.gadā no Skolu muzeja pastāvēšanas laikā komplektētajām kolekcijām;
- Vissavienības Jūras ģeoloģijas un ģeofizikas institūta un LPSR Ģeoloģijas pārvaldes reģionālā ģeoloģijas muzeja (1968. g.);
- muzeja darbinieku ievāktu materiālu mērķtiecīgai krājuma papildināšanai;
- dāvinātus, iepirktus, kā arī Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes konfiscētus priekšmetus, kas ir Vašingtonas konvencijas objekti.

Muzeja krājuma vienību skaits uz 2023.gada 31.decembri ir 228805, no tām pamatkrājumā ietilpst 204573 krājuma vienības. Krājums ir strukturēts kolekcijās – galvenokārt pēc sistemātiskā principa bioloģiskajās kolekcijās. Atsevišķos gadījumos (piemēram, Putnu olu kolekcija, Putnu ligzdu kolekcija, Galvaskausu, skeletu, ragu kolekcija) - pēc materiāla rakstura, kas zināmā mērā potenciāli atvieglo ar krājuma saglabāšanu risināmos jautājumus. LNDM lieto vienoto informācijas sistēmu „Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogs (NMKK)”, kuru uztur LR Kultūras ministrijas iestāde „Kultūras informācijas sistēmu centrs”, kurā pamatinformācija par priekšmetiem brīvi pieejama ikvienam interneta lietotājam. Kopkatalogā līdz 2023.gada beigām ievadīta informācija par 155535 Latvijas Nacionālā dabas muzeja pamatkrājuma priekšmetiem.

Līdz ar datorizētas uzskaites iespēju attīstību, LNDM speciālisti ir ieguldījuši daudz darba krājuma uzskaites kvalitātes palielināšanai – kopš pagājušā gadsimta vidus entomoloģiskais krājums tika uzskaitīts pārsvarā sugu, vai pat augstāka ranga sistemātikas vienību līmenī. Analogiski, ģeoloģiskajās kolekcijās mikropaleontoloģiski objekti no dziļurbumu serdēm, kas tika saņemti no Ģeoloģijas institūta, bija uzskaitīti vienkopus serdes dziļuma intervāla robežās. Tika veikta šī krājuma zinātniska apstrāde, vienlaikus ieviešot detalizētāku uzskaiti, piemēram, fosilo ostrakodu kolekcijās, kā arī plēvspārņu, cietspārņu u.c. kolekcijās entomoloģiskajā krājumā. Ņemot vērā lielo materiāla apjomu un ierobežotos cilvēkresursus, tas ir lēns process, kas tiek turpināts. Ar 2014. gadu uzsākta arī tauriņu kolekcijas detalizēta (eksemplāru līmeņa) uzskaitē.

Būtisks ieguldījums krājuma saglabāšanas apstākļu uzlabošanai tika panākts laikā no 2017. līdz 2023. gadam, izmantojot piešķirtos budžeta, Latvijas vides aizsardzības fonda un Kohēzijas fonda projekta Nr. 5.4.2.2/17/I/002 „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” līdzekļus krājuma mēbeļu iegādei ģeoloģiskā, zooloģiskā, entomoloģiskā un botāniskā materiāla glabāšanai, kā arī remontdarbiem atsevišķās krātuvēs.

Darbības virziena mērķis:

Atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 9. oktobra noteikumu Nr.690 „Latvijas Dabas muzeja nolikums,, prasībām, uzkrājot Latvijas dabas vērtības, komplektēt un saglabāt muzeja krājumu, kas dokumentē tās daudzveidību, vēsturi un aizsardzību un kalpo par pamatu zinātniskai izpētei un priekšstatu veidošanai sabiedrībā par Latvijas dabu kā nacionālu bagātību, daļu no pasaules dabas daudzveidības.

Latvijas teritorijas dabas daudzveidības fiksēšana etalonkolekcijās, izpētes ceļā dokumentējot sēņu, aļģu, augu, dzīvnieku valsts esošo taksonomisko sastāvu un tā izmaiņas, adaptācijas, ekoloģisko un klimatisko izmaiņu, arī introdukcijas un invāzijas rezultātā, kā arī Latvijas ģeoloģiskās vēstures (organismu evolūcija un vides apstākļu rekonstrukcija) lietiskā dokumentēšanā.

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- turpināt ievākt un apstrādāt mikoloģisko, botānisko, zooloģisko (t.sk. entomoloģisko), paleontoloģisko materiālu muzeja krājuma papildināšanai, veidojot dabas daudzveidību reprezentējošu LNDM krājumu;
- turpināt ģeoloģiskā un entomoloģiskā krājuma zinātnisko apstrādi, veidojot vienlīdz detalizētu krājuma priekšmetu uzskaiti;
- turpināt datu ievadi Nacionālā muzeju krājuma kopkataloga informācijas sistēmā par krājuma jaunieguvumiem, kā arī ievadīt datus par priekšmetiem, kas pieņemti krājumā vai inventarizēti laika posmā, kad sistēmas darbība bija apturēta vai ierobežota datu bāzes funkcionālu papildinājumu izstrādes, ieviešanas un akcepttestēšanas laikā;
- turpināt pilnveidot krājuma saglabāšanas apstākļus.

1.2.2. Darbības virziens – pētnieciskais darbs

Pētnieciskais darbs ir viens no muzeja pamatdarbības virzieniem. Zinātnisko nodaļu speciālistu pētnieciskais darbs ir pamats muzeja krājuma attīstībai un zinātniskajai apstrādei. Muzeja speciālists veic pētniecisko darbu, kura tēma pēc sava rakstura saistīta ar lauka praksi, ekspedīcijām, kolekciju apstrādi, zinātniskās literatūras studijām dabas zinātnēs un vides aizsardzībā. LNDM nodarbina darbiniekus ar lielu zinātniskā darba pieredzi dabaszinātņu nozarēs, kā arī vides izglītībā un muzeoloģijā. Notiek Latvijas faunas un floras taksonomiskā sastāva pētījumi, izziņāti ekoloģiskie aspekti. Muzejā strādājošie speciālisti sniedz konsultācijas un eksperta atzinumus pārstāvētajās zinātnes jomās; muzejs veic Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programmas 1973. gada 3. marta Vašingtonas konvencijas „Par starptautisko tirdzniecību ar apdraudēto savvaļas dzīvnieku un augu sugām” zinātniskās institūcijas funkcijas.

Pētnieciskais darbs nodrošina zinātniskā pamatojuma izstrādi turpmākai muzeja krājuma komplektēšanai, savukārt krājumā esošo priekšmetu un kolekciju zinātniskā izpēte nodrošina zinātņu attīstību un sabiedrības izglītošanu dabaszinātņu jautājumos. Turklāt muzeja specifiskais pētnieciskā darba raksturs izpaužas izstāžu un ekspozīciju koncepciju izstrādē, jo ekspozīcija ir viena no galvenajām muzeja komunikācijas formām vides izglītības darbā ar sabiedrību.

Pētnieciskā darba avots ir Latvijas dabas daudzveidība, muzeja krājums, kā arī Latvijas un ārvalstu radniecīgu muzeju un zinātniski pētniecisko iestāžu kolekcijas un zinātniskās publikācijas.

Muzeja speciālistu zinātniski pētnieciskā darba virzieni

Akadēmiskie pētījumi profilzinātnēs:

Latvijas sēnes, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana, Latvijas aizsargājamās sēnes, jaunā Latvijas aizsargājamo sēņu saraksta veidošana (I.Dāniele, D.Meiere)

Latvijas vaskulārie augi, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana (L.Grīnberga, L.Miķelsone-Šibeika)

Latvijas mieturaļģes, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana (E.Zviedre)

Latvijas vaskulārie augi, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana (J.Meža)

Latvijas īsspārņu fauna (K.Ozoliņš)

Ziemeļu gulbju izpēte (D.Boiko)

Zvirbuļveidīgo putnu gredzenošana Birzgales apkārtnē (D.Boiko)

Latvijas skudru fauna (J.Dreimanis)

Latvijas tauriņu fauna (N.Savenkovs)

Latvijas taisnspārņu un plēvspārņu fauna (U.Piterāns)

Latvijas gliemežu fauna (K.Greķe)

Muzeja krājuma pētniecība:

Ģeoloģijas institūta materiāla zinātniskā izpēte un apstrāde (S.Lielbārde)
V.Sorokina zinātniskā mantojuma izpēte un apstrāde (L.Lukševiča)

Darbības virziena mērķis

Latvijas faunas un floras daudzveidības, tās vēsturiskās attīstības un vides apstākļu izpēte un liecību fiksācija Latvijas Nacionālā dabas muzeja krājumā kā pamats turpmākiem zinātniskiem pētījumiem un vides izglītībai.

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

- objektu ievākšana dabā: ekspedīcijās, izbraukumos mērķtiecīga materiāla ievākšana kolekciju papildināšanai;
- ievāktā materiāla apstrāde: veikt fizisko (fiksēšana, plākšņošana, preparēšana, herbarizēšana u.tml.) un zinātnisko (taksonomiskās piederības identificēšana) apstrādi;
- muzeja kolekciju papildinājumu dokumentēšana: veikt priekšmetu signēšanu, etiķetēšanu, dokumentācijas sagatavošanu, atbilstoši prasībām un reģistrēt jauniegūtos krājuma kolekciju priekšmetus Nacionālā muzeju krājuma kopkataloga informācijas sistēmā.

Darbības virziena rezultāts

Papildināts muzeja krājums. Izveidoti krājuma katalogi.

Sagatavotas zinātniskās publikācijas. Dalība konferencēs - ziņojumu, referātu sagatavošana.

Ekspozīciju un izstāžu zinātnisko koncepciju izstrādāšana.

Sagatavoti populārzinātniski bukleti.

1.2.3. Darbības virziens – ar daudzveidīgām muzeja iespējām īstenots vides izglītības darbs

Darbības virziens ietver trīs apakšvirzienus: ekspozīciju veidošana, daudzveidīgas izglītojošas aktivitātes, programmas, izstāžu veidošana.

Muzejs ir sabiedrībai pieejama izglītojoša un pētniecības institūcija, kuras uzdevums ir ne tikai vākt, pētīt un saglabāt, bet arī popularizēt sabiedrībā dabas vērtības un sekmēt to izmantošanu sabiedrības izglītošanai un vides apziņas celšanai.

Muzeja dabas zinātņu daudznozaru raksturu un daudzveidīgo krājumu atspoguļo 13 pamatekspozīcijas un ekspozīciju sadaļas, kas atrodas četru nodaļu pārraudzībā:

- Ģeoloģijas un paleontoloģijas nodaļa – „Dinamiskā ģeoloģija un ieži”, „Mineraloģija”, „Zemes un biosfēras evolūcija”, „Latvijas ģeoloģija”;
- Zooloģijas nodaļa – „Kukaiņu pasaule”, „Latvijas putni”, „Latvijas zīdītāji” un „Pasaules dzīvnieki”, „Nepērc viņu dzīvības (Vašingtonas konvencija)” un ekspozīcija „Dzīvība jūrās”;
- Botānikas un mikoloģijas nodaļa – ekspozīcija „Latvijas augi un sēnes”;
- Komunikācijas nodaļa – ekspozīcija – izziņas istaba „Par Zemi, Sauli un mums” un ekspozīcija „Cilvēks un vide”.

Ekspozīcijas aizņem 1567,59 m² no muzeja platības.

Ekspozīciju veidošanas mērķis

Izveidot vienotu kvalitatīvu ekspozīciju sistēmu muzejā, kas sniedz informāciju sabiedrībai par dzīvības izcelšanos, tās veidošanos un attīstību, sugu daudzveidību, kā arī likumsakarībām dabā, cilvēka un dabas mijiedarbību, tās problēmām un aktuālo problēmu risinājumiem.

Līdz ar to tiek nodrošināta iespēja:

- popularizēt muzeja krājumu un nodrošināt tā pieejamību plašai sabiedrībai;
- veidot un papildināt zināšanas par dabas daudzveidību un likumsakarībām dažādām mērķauditorijām;
- īstenot formālo un neformālo vides izglītību;
- veicināt vides apziņas celšanu sabiedrībā;
- uzlabot muzeja apmeklējuma kvalitāti;
- nodrošināt brīvā laika lietderīgu un saturīgu pavadīšanu;
- sekmēt pozitīva muzeja tēla veidošanu sabiedrībā;
- veicināt apmeklētāju interesi par muzeju.

Uzdevumi īstenošanai

- nodrošināt esošo ekspozīciju nepārtrauktu darbību, kā arī to pilnveidošanu (tekstu aktualizēšanu, saturisko papildināšanu ar jaunu krājuma materiālu un interaktīviem elementiem), ietverot arī vienota stila tekstu pakāpenisku ieviešanu ekspozīciju noformēšanā;
- uzlabot ekspozīciju pieejamību apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām;
- turpinot ekspozīciju atjaunošanu, pabeigt Zooloģijas ekspozīcijas pilnīgu pārveidi.

Vides izglītības darbs

Latvijas Nacionālais dabas muzejs piedāvā plašu izglītojošo pakalpojumu klāstu dažādām mērķauditorijām. Galvenā mērķauditorija muzejā joprojām ir skolēni no 8 līdz 14 gadiem, liela uzmanība tiek pievērsta ģimeņu piesaistei, organizējot pasākumus, nodarbības šai auditorijai. Muzeja izglītojošie pasākumi ir: ekskursijas muzeja ekspozīcijās, nodarbības un muzejpedagoģiskās programmas, lekcijas, izbraukuma nodarbības „Muzejs mūsu bagāžā”, ģimenes dienas, nodarbības ģimenēm dabas izziņas telpā – ekspozīcijā „Par Zemi, Sauli un mums”, semināri skolotājiem, dabaszinātniskie pulciņi (sadarbībā ar Rīgas Dabaszinību skolu, no 01.09.2019.- Rīgas Jauno tehniķu centru (RJTC)) un citi. Pie ilggadīgiem pasākumiem jāmin muzejā notiekošie dabaszinību pulciņi, no pēdējos gados ieviestiem – izzinošas bērnu dzimšanas dienas svinības muzejā.

1.att. Ģimenes diena „Dabā ejot, uzmanies, bet nebaidies!”

Pandēmijas laikā uzsākta attālināto nodarbību piedāvāšana skolēniem, taču klātienēs pasākumiem atjaunojoties, pieprasījums pēc tiem ir neliels. Pārskata gadā izveidotas vai atjaunotas vairākas nodarbības un ekskursijas (CITES nodarbība, nodarbības par dinozauriem, piesārņojuma veidiem, ekskursija ekspozīcijā „Cilvēks un vide”).

Kopš 2001. gada ik gadu tiek organizēts fotokonkurss „Mans putns” un kopš 2007.gada – konkurss 5.-7. klašu skolēniem „Cielavas gudrības”.

Ir uzkrāta liela pedagoģiskā darba pieredze strādājot gan muzejā, gan ārpus tā. Muzeja speciālisti ar dažāda veida un tēmu izglītojošiem pasākumiem ir pieprasīti skolās, bērnudārzos, bērnu aprūpes centros, novadu vides izglītības skolās, Latvijas muzejos un citur.

Organizējot seminārus pedagogiem, izglītojošas aktivitātes uz sadarbības partneru izstāžu bāzes, sadarbojoties ar valsts un nevalstiskajām organizācijām u.c., tiek veidots mūžizglītības piedāvājums.

Veiksmīga sadarbība muzejam ir izveidojusies ar skolām, skolu valdēm, profesionālajām skolotāju asociācijām (Bioloģijas skolotāju asociācija - BSA, ģeogrāfijas skolotāju metodiskās apvienības), kā arī ar atsevišķiem skolotājiem. Šīm auditorijām LNNDM regulāri tiek rīkoti kvalifikācijas celšanas pasākumi, kuros muzeja darbinieki iesaistās kā lektori. Vienlaikus tā ir iespēja iepazīstināt skolotājus ar muzeja piedāvājumu un aktualitātēm. Nākotnē šī sadarbība jāpaplašina.

Notiek dažādu līmeņu sadarbība ar vairākām Latvijas augstskolām – pasniedzējiem un studentiem. Muzeja speciālisti lasa lekcijas un vada prakses Daugavpils Universitātē, Latvijas Universitātē – daļēji šī apmācība notiek, izmantojot muzeja ekspozīcijas un krājumu.

Aktivizējot muzeja darbību vides izglītībā, par sadarbības partneri kļuvusi Dabas aizsardzības pārvalde (DAP), Nacionālais Botāniskais dārzs (NBD). Sadarbība ar DAP notiek speciālistu līmenī LNNDM un DAP rīkotos tematiskos pasākumos (akcija „Gada dzīvnieks”, Vides mēnesis, semināri un citi), izstāžu rīkošana, telpu un teritoriju izmantošana pasākumu rīkošanai (semināri LNNDM, vides izglītības pasākumi DAP un NBD teritorijās, konkurss „Cielavas gudrības”).

Nozīmīga ir starptautiskā sadarbība zinātniskajā jomā.

Izglītības darba mērķi

Izglītības darba mērķi sasaucas ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem pozitīvas vides apziņas veidošanā, labākas nākotnes nodrošināšanā, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas sekmēšanā caur šo vērtību skaidrošanu, popularizēšanu un dažādu mērķauditoriju izglītošanu un iesaisti.

Nodrošināt muzeja piedāvājuma pieejamību dažādām sabiedrības grupām.

Piedāvāt izglītības iespējas dažādās dabaszinātņu jomās, lai veidotu izpratni par dabas daudzveidību, dabā notiekošajiem procesiem, cilvēka vietu un lomu tajos, saudzīgu attieksmi pret dabu un saprātīgu tās bagātību izmantošanu, kā arī veicinātu sabiedrībā interesi par vidi un vides izglītību.

Veidot izpratni par muzeju un tā krājumu kā Latvijas nacionālā dabas, kultūras un vēstures mantojuma sastāvdaļu.

Izglītības darba uzdevumi

Pilnveidot un īstenot esošo izglītības piedāvājumu (ekskursijas, lekcijas, muzejpedagoģiskās programmas, nodarbības u.c.), izstrādāt jaunas darba formas un jaunu saturu, tai skaitā, izmantojamus attālināti, saskaņā ar mācību standartiem, pieprasījumu, kā arī, atbilstoši Kultūrizglītības programmas „Latvijas skolas soma” uzstādījumam un mūžizglītībai.

- popularizēt LNNDM krājumu;
- paplašināt LNNDM piedāvājumu ģimenēm, pirmsskolas vecuma auditorijai, bērniem ar īpašām vajadzībām, kā arī mūžizglītībai, tai skaitā dažādu drukātu izglītojošo materiālu izveide un esošo pilnveidošana, kā arī jauna satura veidošana minētajām vajadzībām LNNDM tīmekļvietnē;
- veidot jaunu un pielāgot esošo piedāvājumu attālinātai pakalpojuma nodrošināšanai dažādām mērķauditorijām;
- paplašināt LNNDM piedāvājumu svešvalodās – ārzemju tūristu, t.sk., ģimeņu piesaistīšanai;
- nodrošināt Latvijā ratificēto starptautisko konvenciju dabas aizsardzības jomā (1971.gada 2. februāra Konvencija par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi, CITES konvencija, Apvienoto Nāciju Organizācijas 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvencija par bioloģisko daudzveidību, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programmas 1979. gada 23. jūnija Bonnas konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību, Eiropas Padomes 1979. gada 16. septembra Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību izglītības un saziņas programmu);
- nodrošināt informēšanu par LNNDM piedāvājumu plašai sabiedrībai; turpināt apzināt LNNDM mērķauditorijas vēlmes un vajadzības;
- organizēt seminārus un informatīvās dienas skolu pedagogiem (LNNDM jaunāko ekspozīciju prezentācija, krājuma popularizēšana, LNNDM aktualitāšu piedāvājuma prezentācija u.c.).

Izstāžu darbs

Latvijas Nacionālais dabas muzejs saviem apmeklētājiem piedāvā plašu izstāžu klāstu. Izstādes atšķiras un var tikt iedalītas pēc organizatoriskās formas un satura. Vēsturiski izstāžu dalījums apvieno abus

kritērijus vienotā dalījumā: (1) muzeja speciālistu gatavotās zinātniski pētnieciskā darba un ekspedīciju rezultātā tapušās izstādes; (2) krājuma izstādes, kas tiek rīkotas, lai nodrošinātu tematisko daudzveidību un iepazīstinātu ar muzeja krājumu, jaunieguvumiem; (3) tematiskās izstādes par Latvijas un ārvalstu augu, dzīvnieku daudzveidību un selekcionāru un kolekcionāru sasniegumiem, kas tiek organizētas sadarbībā ar partnerorganizācijām; (4) ekspresizstādes, kas parasti veltītas dabas pētnieku, zinātnieku jubileju gadadienu atzīmēšanai; (5) ceļojošās izstādes, kuras tiek piedāvātas dažādām institūcijām (mācību iestādēm, bibliotēkām, kultūras centriem, uzņēmumiem u.c.) Latvijā.

Muzejam izveidojusies ilgstoša un veiksmīga sadarbība ar dažādiem izstāžu sadarbības partneriem – sabiedriskām, privātām un valsts institūcijām.

Ir aprīkota pirmā stāva zāle, kas šobrīd kalpo par papildus izstāžu zāli, kas atvieglo nelielu izstāžu organizēšanu.

Tomēr kopumā telpu platība izstāžu organizēšanai joprojām ir nepietiekama muzeja starptautiskās sadarbības attīstībai izstāžu jomā.

Izstāžu veidošanas mērķis

Informēt sabiedrību par vides un dabas aizsardzības aktuālajiem jautājumiem, bioloģisko daudzveidību; augkopības un selekcijas sasniegumiem Latvijā.

Mērķi īstenojot, tiks:

- popularizēts muzejs un muzeja krājums;
- interpretēta un akcentēta Latvijas un pasaules dabas daudzveidība;
- sabiedrība informēta par jaunākajām atziņām un sasniegumiem dabas zinātnēs (tai skaitā augu selekcijā un kolekcionāru darbā) un vides aizsardzībā;
- dažādās mērķauditorijās veicināta interese par vides izglītību kā mūsdienu apstākļos vitāli nozīmīgu faktoru;
- veicināta izpratne par ilgtspējīgas attīstības jautājumiem;
- piesaistīti jauni sadarbības partneri;
- nodrošināta starptautiska mēroga sadarbība.

Uzdevumi

- prezentēt izstādēs ietvertās vērtības saskaņā ar LNNDM misiju, mērķiem un uzdevumiem;
- veicināt apmeklētāju interesi par dabas un vides tēmām, piedāvājot informatīva, izglītojoša un izklaidējoša satura izstādes;
- pētnieciskā darba rezultātā, veidot LNNDM darbinieku sagatavotās izstādes un, atbilstoši saturam, nodarbības, muzejpedagoģiskās programmas, konkursus u.c.

2.att. Izstādes „Flokšu balle 2023. Guna Rukšāne – flokši, Ingrīda Žagata un Madis Org – keramika” fragments

1.2.4. Darbības virziens – muzeja darbības nodrošināšana, infrastruktūras uzturēšana un attīstība

Muzeja ēka ir vietējās nozīmes kultūras piemineklis, kas celta 1881.-1882.gadā pēc arhitekta J.F.Baumaņa projekta kā īres nams, līdz ar to regulāri nepieciešami ievērojami ieguldījumi tā uzturēšanā un pielāgošanā muzeja darbībai, apmeklētāju ērtību nodrošināšanai.

Mērķtiecīgi piesaistot līdzekļus projektu konkursos, kā arī, kopš 2015. gada, saņemot papildus JPI (Jaunās politikas iniciatīvas) finansējumu, ir nodrošināta regulāra ēkas uzturēšanas un atjaunošanas darbu veikšana.

Piesaistot līdzekļus ekspozīciju pārveidošanai un renovācijai, pakāpeniski tika veikti remontdarbi ekspozīciju telpās. Šobrīd nepieciešams uzlabot apstākļus darbinieku darba telpās un ēkas pagrabstāvā.

Turpināts aprīkot krājuma telpas - uzstādītas stalažas zooloģiskā krājuma izvietošanai 23,6 m² platībā.

Darbības virziena mērķis

Nodrošināt mūsdienu prasībām (tai skaitā, normatīvo aktu prasībām) atbilstošu, ilgtspējīgu muzeja darbību, veidot estētisku, pievilcīgu muzeja vidi darbiniekiem un apmeklētājiem, pilnveidot LNDM apmeklējuma kvalitāti.

Darbības rezultāti

Ēkas infrastruktūra un ekspozīcijas uzturētas atbilstoši publiskas iestādes prasībām, radīta komfortabla, apmeklētājiem pievilcīga vide. Viens no ieguldīto resursu rezultātiem, atbilstoši Muzeju likumā noteiktajam, - „sniegt sabiedrībai emocionālu baudījumu”.

Muzeja krājuma saglabāšanas apstākļi pilnveidoti atbilstoši 2006.gada 21.novembra MK noteikumiem Nr. 956 „Noteikumi par Nacionālo muzeju krājumu”.

Uzlabota pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (teksts Braila rakstā un taustāmi priekšmeti izvietoti ekspozīcijās „Latvijas zīdītāji”, „Nepērc viņu dzīvības (Vašingtonas konvencija)”, „Latvijas putni”).

Tehnoloģisko risinājumu pilnveides rezultātā, ieviešot satura vadības sistēmu, nodrošināta ekspozīciju satura un pielietoto metožu nepārtrauktība visā ekspozīcijas dzīves ciklā. Veicot ekspozīciju tehnoloģiju modernizāciju, radīta iespēja ar mūsdienu prasībām atbilstošiem tehnoloģiskiem līdzekļiem apmeklētājos radīt interesi par LNDM krājumu, vides un dabas tēmām. Tehnoloģiju pielietojuma paplašināšanas rezultātā vieglāk piemēroties dažādām mainīgām mērķauditorijām, kā arī aktualizēt informāciju, jo digitālā satura izmaiņas ir veicamas operatīvāk nekā stacionāras ekspozīcijas pārveide.

Tehnoloģiju nomaiņas rezultātā tiks panākta personāla darba efektivitātes un kvalitātes palielināšanās, ko nodrošinās savietojamu platformu un lietotņu pielietošana, tehnoloģiju atteices samazināšana. Savlaicīgi īstenojot drošības sistēmu modernizāciju gan datu aizsardzības, gan fiziskās drošības (videonovērošana, pieejas kontroles sistēmas) jomā, tiks izdarīts iespējams, lai nodrošinātu iestādes darbības nepārtrauktību, datu aizsardzību, krājuma drošību.

Ēkas apsaimniekošanā ievēroti atbilstošie normatīvie akti.

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai

Īpašu uzmanību veltīt situācijas izvērtējumam un veikt finanšu līdzekļu plānošanu, atbilstoši prioritārākām vajadzībām, nepieciešamības gadījumā izmantot finansējuma apropriācijas iespējas, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvu līdzekļu izmantošanu.

Nodrošināt Kohēzijas fonda projekta Nr.5.4.2.2./17/1/002, pasākums „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības vides pārvaldībā veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” ietvaros veicamo pasākumu savlaicīgu un kvalitatīvu īstenošanu, ilgtspējīgu rezultātu sasniegšanu.

Turpināt līdzekļu piesaisti piedaloties projektu konkursos.

Nodrošināt draudzīgu vidi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Pilnveidot muzeja krājuma saglabāšanas apstākļus.

Pilnveidot darbinieku darba apstākļus.

Uzturēt un modernizēt informācijas tehnoloģiju sistēmu.

Nodrošināt ēkas uzturēšanu un LNDM darbības nodrošināšanu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

1.3. DARBĪBAS STRATĒGIJAS PRIORITĀTES UN TO MĒRĶI PĀRSKATA GADĀ

1. Plānotie darbi ekspozīcijās:

- 1.1. Latvijas zīdītājdzīvnieku, zooloģijas ekspozīcijas ievaddaļas (endēmās sugas, dzīvnieku pielāgojumi dzīvei dažādos apstākļos, kosmopolītiskās sugas), Vašingtonas konvencijas, Pasaules dzīvnieku un Latvijas putnu migrācijas digitālās daļas izveidošana.
- 1.2. Ekspozīcijas „Salīdzinošā anatomija” izveides uzsākšana. Zinātniskās koncepcijas izstrādāšana. Ekspozīcijas revīzija, atlases uzsākšana.
- 1.3. Ekspozīcijas „Cilvēks un vide” papildināšana ar animāciju par invazīvajiem augiem.
- 1.4. Gada kukaiņu stenda atjaunošana ekspozīcijā „Kukaiņu pasaule”.
- 1.5. Ekspozīcijas „Dzīvība jūrās” digitālā satura izveidošana (2.daļa).

2. Muzeja krājuma apstrādes darbs:

- 2.1. Turpināt regulāros uzdevumus krājuma uzskaites nodrošināšanā, t.sk. veikt esības pārbaudes un ar to saistīto priekšmetu vērtēšanu, krājuma zinātnisko apstrādi (it īpaši ģeoloģiskajiem, paleontoloģiskajiem un entomoloģiskajiem priekšmetiem), kā arī krājuma papildināšanu, atbilstoši muzeja darbinieku zinātniskās darbības specializācijai un krājuma struktūrai, bet galvenokārt attiecībā uz botānisko, mikoloģisko un zooloģisko krājumu, apstrādājot un dokumentējot pagājušā sezonā jau iegūto materiālu un ievācot jaunu.
- 2.2. Mērķtiecīgai krājuma papildināšanai prioritāri gādāt par reprezentatīvu Latvijas dabu raksturojošu kolekciju veidošanu.
- 2.3. Turpināt datu ievadi Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā, turpināt kolekciju sistemātisku zinātnisko apstrādi un papildināšanu, nodrošinot uzskaiti atbilstoši prasībām.
- 2.4. Krājuma saglabāšanas apstākļu nodrošināšanai – atbilstoši pieejamajiem līdzekļiem, turpināt iegādāties jaunas metāla mēbeles krājuma materiāla izvietojumam.

3. Izglītības darbs:

- 3.1. Izmantojot muzeja līdzekļus, turpināt īstenot izglītības darbu, to saturiski un kvalitatīvi pilnveidojot. Maksimāli nodrošināt galvenās muzeja mērķauditorijas (jaunākā un vidējā skolas vecuma bērni un viņu skolotāji) intereses, vēlmes un vajadzības, piedāvājot ekskursijas, nodarbības, muzejpedagoģiskās programmas, tematiskos pasākumus. Viens no uzdevumiem - celt un uzturēt kvalitāti jau izstrādātajām un aprobētajām aktivitātēm, kā arī veidot jaunas, piesaistot plašāku interesentu loku (paplašinot muzeja mērķauditoriju).
- 3.2. Gan lielajiem, gan mazajiem apmeklētājiem, ģimenēm arī turpmāk rīkot dažādus tematiskus pasākumus - jau par tradīciju kļuvušās ikmēneša Ģimenes dienas, skolēnu brīvlaiku trasītes ar dažādu uzdevumu pildīšanu, u.c.

2. FINANŠU RESURSI UN MUZEJA DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻU FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS (EUR)

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā*	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	1 494 062	1 485 051	1 485 005
1.1.	dotācijas	1 300 194	1 297 316	1 297 312
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	193 868	187 735	252 840
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā):	1 480 919	1 498 184	1 498 139
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	1 303 881	1 398 573	1 398 569
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 303 881	1 398 573	1 398 569
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			

2.1.4.	Kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	177 037	99 611	99 570

*2021. gada precizētais plāns atbilstoši FM rīkojumiem

2.1.1. Budžeta programmas un apakšprogrammas, kuru finanšu līdzekļi tiek izlietoti muzeja darbības nodrošināšanai

VARAM programma 24.00.00. Dabas aizsardzība

Apakšprogramma 24.06.00. Dabas muzeja darbības nodrošināšana

Muzejs ir racionāli un mērķtiecīgi izmantojis budžeta, KF, LVAF u.c. projektu konkursos iegūtos līdzekļus, kas tika novirzīti muzeja apmeklējuma kvalitātes būtiskai uzlabošanai, krājuma saglabāšanai, papildināšanai un izpētei, tehnoloģiju iegādei un ieviešanai.

Darbības virzienu rezultāti:

- veikts krājuma saglabāšanas, izpētes un papildināšanas darbs;
- veikts pētnieciskais darbs dažādās dabaszinātņu jomās;
- izmantojot muzeja līdzekļus, veikts plašs vides izglītības darbs;
- uzturēta un pilnveidota muzeja infrastruktūra.

Rezultatīvie rādītāji:

Rezultatīvie rādītāji	Pārskata periods	Faktiski pārskata periodā
Izstāžu skaits	16	22
Vides izglītības pasākumi: muzejpedagoģiskās programmas, nodarbības, ekskursijas, lekcijas, kursi, pasākumi ģimenēm, pulciņi, Ziemassvētku labdarība, ekspertu konsultācijas (skaits gadā)	1100	2 234
Nacionālā muzeja krājuma kopkataloga datu bāzē ievadīto krājuma priekšmetu skaits (vienības)	4000	3179
Uzturētas krājuma vienības (skaits)	222 000	228 805

2.2. PĀRĒJIE FINANŠU RESURSU AVOTI, IEŅĒMUMU APMĒRI UN IZLIETOJUMS

LNDM piesaistījis papildus finansējumu īstenojot trīs projektus:

Kohēzijas fonda projekts Nr. 5.4.2.2/17/I/002 „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru”, saņemtais finansējums EUR 60474.

Interaktīva izstāde par skudrām un citiem kukaiņiem – EUR 57256 (LVAF).

Mitruma ierobežošana LNDM pagrabtelpās, ģeoloģiskā krājuma saglabāšanas apstākļu nodrošināšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām – EUR 25000 (LVAF).

Veiktais pasākums	Izmaksas EUR	Finansējuma avots	Komentāri
Kondicionieru uzstādīšana	2 751,00	KF 5.4.2.2/17/I/002	Servera telpā un krājumā
Digitālo ekspozīciju satura pārvaldības sistēmas izstrāde, uzstādīšana	33 601,70	KF 5.4.2.2/17/I/002	
Saldētavas izveide krājuma priekšmetu apstrādes nodrošināšanai	20 318,32	KF 5.4.2.2/17/I/002	

2.2.1. Projekti

Pārskata periodā viens projekts tika turpināts un divi guva finansiālu atbalstu:

Nr.	Projekta nosaukums	Projekta pieteicējs	Institūcija, kurai projekts iesniegts
1.	Kohēzijas fonda projekts Nr. 5.4.2.2/17/I/002 „Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru”	LNDM	ES Kohēzijas fonds
2.	Interaktīva izstāde par skudrām un citiem kukaiņiem	LNDM	LVAf
3.	Mitruma ierobežošanas LNDM pagrabtelpās, ģeoloģiskā krājuma saglabāšanas apstākļu nodrošināšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām	LNDM	LVAf

2.3. DARBĪBAS STRATĒGIJĀS SASNIEDZAMO REZULTĀTU IZPILDES ANALĪZE UN VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻU IZLIETOJUMA EFEKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS

Muzeja darbības prioritārie uzdevumi formulēti:

LNDM darbības stratēģijā 2021.-2023.gadam,

LNDM stratēģijā sabiedrības vides apziņas veicināšanai un informētības uzlabošanai 2017.-2026.gadam,

VARAM darbības un attīstības stratēģijā 2020.-2023.gadam.

Lai nodrošinātu muzeja turpmāko attīstību, noteiktas šādas prioritātes:

1. Turpināt ekspozīciju pārveidošanu un pilnveidošanu, atbilstoši mūsdienu sabiedrības prasībām.

Izveidojot zooloģijas ekspozīcijas sadaļas *Latvijas putnu migrācija un Endēmās un kosmopolītiskās sugas*, pilnībā pabeigta jaunas Zooloģijas ekspozīcijas izveidošana.

Ieviesta ekspozīciju satura vadības sistēma, izveidots digitālais saturs ekspozīcijās *Latvijas zīdītājdzīvnieki*, zooloģijas ekspozīcijas ievaddaļā, Vašingtonas konvencijas ekspozīcijā "Nepērc viņu dzīvības", *Pasaules dzīvnieki* un *Latvijas putnu migrācijas*.

2. Krājuma komplektēšanas darbā identificēt muzeja kolekcijās nepilnīgi pārstāvētās organismu taksonomiskās grupas un sugas (ģeoloģiskajā krājumā – minerālus/iežus) un mērķtiecīgi papildināt muzeja krājumu; veicot krājuma apstrādi, paaugstināt tā zinātnisko vērtību, palielinot uzskaites detalizāciju.

Kopējais uzturēto krājuma vienību skaits uz 31.12.2023. – 228 805.

Muzeja krājums papildināts ar 3885 priekšmetiem, galvenokārt ar speciālistu vākumiem dabā (individuāli vai ekspedīcijās), dāvinājumiem un pirkumiem, izmantojot pamatbudžeta līdzekļus par kopējo summu – EUR 18500.

Veikta krājuma digitalizācija. Nacionālā muzeju krājuma kopkataloga datu bāzē ievadīti 3179 priekšmetu apraksti.

Izmantojot pamatbudžeta un Kohēzijas fonda līdzekļus, uzlaboti krājuma glabāšanas apstākļi botānisko, ģeoloģisko, paleontoloģisko un zooloģisko priekšmetu krātuvju telpās, daļēji nomainot krājuma mēbeles (skapjus, stalažas).

Četrām kolekcijām (vai kolekciju daļām) veikta krājuma priekšmetu esības pārbaude (kopā 2783 vienības).

3. Pilnveidot vides izglītības darba kvalitāti, paplašinot piedāvājumu atbilstoši sabiedrības vēlmēm un aktualitātēm, attīstīt jaunas vides izglītības formas.

LNDM piedāvājums ir plašs un daudzveidīgs, un pieprasījums pēc pandēmijas ietekmes ir atjaunojies, sasniegto labus rezultātīvos rādītājus gan izglītības darba, gan apmeklētāju skaita ziņā.

2023. gadā notika 22 muzeja speciālistu un sadarbības partneru veidotas izstādes, to skaitā tradicionālās dārzkopības izstādes, sēņu izstāde muzejā, fotokonkursa „Mans putns” izstāde, interaktīva izstāde „SKUDRA”, Mikolas Vasylenko akvareļu izstāde „Putni pie mājām”.

3.,4.att. Izstādes „SKUDRA” fragments

Jau 16. sezonu turpinās konkurss Latvijas skolām un individuālajiem dalībniekiem (5.-7. klašu skolēniem) „Cielavas gudrības”, kas joprojām bauda popularitāti atbilstošās mērķauditorijas dalībniekos.

5.att. Konkursa „Cielavas gudrības” finālspēle Daugavas muzejā

Lai celtu vides izglītības darba kvalitāti, muzejā notiek kvalifikācijas celšanas pasākumi. Muzeja speciālisti sadarbojas ar bioloģijas, dabaszinību un ģeogrāfijas skolotājiem muzeja piedāvājuma pilnveidošanā un īstenošanā.

Norit darbs interešu izglītībā – sadarbībā ar Rīgas Dabaszinību skolu (ar 01.09.2019.- JRTC), muzejs nodrošina divu pulciņu darbību. Ģeoloģijas pulciņš ir muzeja organizēts.

Sniegto pakalpojumu skaits 2023. gadā – 2234, t.sk., vairāk nekā 1508 ekspertu konsultācijas par dabaszinātņu un muzeoloģijas jautājumiem.

4. Veidot labvēlīgus apstākļus krājuma saglabāšanai, kā arī apmeklētāju un darbinieku ērtību nodrošināšanai; uzturēt un attīstīt LNNDM infrastruktūru.

Tika īstenotas apjomīgas aktivitātes ēkas infrastruktūras sakārtošanā un atjaunošanā, krājuma un pētnieciskajā darbā, ekspozīciju atjaunošanā. Turpinājās Kohēzijas fonda projekta un noritēja LVAF atbalstītā projekta īstenošana. Muzeja darbība, ņemot vērā cilvēkresursus un sasniegtos rezultātus, kā arī piešķirto budžetu, ir efektīva. Līdzekļi tika apgūti plānveidīgi un racionāli, sasniedzot izvirzītos mērķus.

2.4. INFORMĀCIJA PAR PĀRSKATA GADĀ ĪSTENOTAJIEM PRIORITĀRAJĪEM PASĀKUMIEM

2023. PP piešķirts finansējums 46779 EUR apmērā valsts pārvaldes kapacitātes stiprināšanai, nodrošinot stratēģiski svarīgo amata grupu atlīdzību. Mērķis: stiprināt kapacitāti, nodrošinot arī konkurētspēju ar darba tirgu. Muzeja gadījumā tas ir atbalsts speciālistu, kuri nodarbināti muzejam stratēģiski svarīgos amatos (nodrošina normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildi) konkurētspējas nodrošināšanai.

2.5. MUZEJA SPECIĀLISTU VEIKTIE PĒTĪJUMI

Muzeja speciālistu pētījumi pamatā tiek veikti dabas zinātnēs atbilstoši pētnieciskā darba tēmām gan vietējā mērogā, gan starptautiskās sadarbības rezultātā.

Nr.	Autors	Tēmas nosaukums	Termiņš	Mērķis	Apjoms, izstrādes stadija, rezultāti
1.	N.Savenkovs	Latvijas tauriņu fauna	30.12.2023	Tauriņu kolekcijas veidošana, Latvijas tauriņu kataloga un atsevišķu rakstu publicēšana	Notikušas 18 ekspedīcijas. Ziņojums Lepidoptera of the Season 2022 in Latvia, Somijas Lepidopteroloģijas biedrības ikgadējā konferencē, Darbs turpinās
2.	D.Boiko	Ziemeļu gulbja izpēte	30.12.2023	Noskaidrot Latvijas ziemeļu gulbju izplatību, skaitu, migrācijas ceļus, ziemošanas vietas un natālo filopatriju. Pētījumu turpināšana. Datu bāzes izveidošana	Notikušas 15 ekspedīcijas migrējošo un ligzdojošo ziemeļu gulbju uzskaitē. Sagatavots raksts "Distribution, size and habitat choice of the Whooper Swan Cygnus cygnus population breeding in Latvia and Estonia, 1973 – 2021" sagatavošana un publicēšana Anglijas žurnālā Wildfowl. Saņemta recenzija. Raksta publicēšana plānota 2024.gadā. Darbs turpinās
3.	I.Dāniele, D.Meiere	Latvijas sēnes, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana, Latvijas aizsargājamās sēnes, jaunā Latvijas aizsargājamo sēņu saraksta veidošana	30.12.2023	Sēņu kolekcijas veidošana, uzturēšana un papildināšana	Jaunā aizsargājamo sugu saraksta veidošana sadarbībā ar LIFE projektu. Pabeigta sēņu sugu izvērtēšana pēc IUCN kritērijiem (I.Dāniele 84.sugas). Sarkanajai grāmatai sugas jau atlasītas, uzsākta Sarkanās grāmatas satura veidošana. Uzsākta sēņu sugu atlase Jaunajiem Ministru kabineta noteikumiem par sugu aizsardzību (mikroliegumu sugas utt.) Referāts Eiropas Mikologu kongresam: NEW RED DATA LIST OF LATVIAN FUNGI (AGARICALES S.L.) BASED ON IUCN CRITERIA (I.Dāniele), Stenda referāts CHANGES IN RED DATA LIST OF LATVIAN FUNGI (WOOD INHABITING

					APHYLLOPHORALES) BASED ON IUCN CRITERIA (D.Meiere). Dalība Eiropas mikologu kongresā. 3.cet. 7 ekspedīciju dienās dabā ievākti ap 120 sēņu paraugu. (Mikologu nometne Ukru gāršā, GNP, KNP u.c.).4.cet.7 ekspedīciju dienās dabā ievāktas ap 70 sēņu vienības (Jaunpiebalga, Talsu pauguraine, Slītere, GNP u.c.). Sadarbībā ar LIFE projektu tiek gatavoti teksti Sarkanās grāmatas sugu lapām un ievadteksts Sarkanās grāmatas iedaļai "Sēnes". Darbs turpinās
4.	E.Zviedre	Latvijas mieturaļģes, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana	30.12.2023	Kolekcijas veidošana	Sagatavota informācija IRGC News par 23. Starptautisko konferenci. Notikušas 5 ekspedīcijas - Salaspils, Ropažu, Ogres, Krimuldas pagasts, Rīgas ruderālie biotopi. Notikušas 4 ekspedīcijas uz Engures ezera dabas parku, Ķemeru Nacionālo parku, Slīteres Nacionālo parku, Rīgas ruderālajiem biotopiem. Notikušas 3 ekspedīcijas uz Siguldas novadu. Darbs turpinās
5.	J.Meža	Latvijas vaskulārie augi, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana	30.12.2023	Kolekcijas un datu bāzes veidošana	Notikušas 2 ekspedīcijas: Madonas apkārtnē un Z-R Igaunijas aizsargājamās teritorijas/Ainaži. Notikušas 3 ekspedīcijas: Baldone, Rīgas Pārdaugavas daļa, Tukuma apkārtnē. Darbs turpinās
6.	S.Lielbārde	V. Grāvīša un Ģeoloģijas institūta materiāla zinātniskā izpēte un apstrāde	30.12.2023	Kolekcijas veidošana	Pētīta V. Sorokina vākumu no Riežupes apkārtnes devona iežu atsegumu stratigrāfiskā un sistemātiskā piederība. Uzsākta kolekcijas apstrāde: šķirotas 4 kastes, atlasītas 44 krājuma vienības (dolomīti, smiltis, māli, dolomītmerģeļi u.c.).Pētīta V. Sorokina vākumu no Kuldīgas apkārtnes devona iežu atsegumu stratigrāfiskā un sistemātiskā piederība. Zinātniski apstrādāta 51 krājuma vienība (kol. G 269) (dolomīti, lodīšu smilšakmeņi, smiltis, māli, dolomītmerģeļi u.c.). Pētīta V. Sorokina vākumu no Kuldīgas apkārtnes (Venta) devona iežu atsegumu stratigrāfiskā un sistemātiskā piederība. Zinātniski apstrādātas 49 krājuma vienības (kol. G 269) (dolomīti, aleirolīti, smilšakmeņi, māli, dolomītmerģeļi u.c.). Šķirotas 3 kastes, atlasītas 32 krājuma vienības. Pētīta V. Sorokina vākumu no Kuldīgas apkārtnes (Venta, Riežupe) devona iežu atsegumu stratigrāfiskā un sistemātiskā piederība. Zinātniski apstrādātas 53 krājuma vienības (kol. G 269) (dolomīti, aleirolīti,

					smilšakmeņi, māli, dolomītmerģeļi u.c.). Sastādīts katalogs. Šķirota 1 kaste, atlasītas 24 krājuma vienības. Darbs turpinās
7.	L.Lukševiča	V.Sorokina paleontoloģiskā un ģeoloģiskā mantojuma izpēte	30.12.2023	Izveidot kolekcijas un katalogus, veikt lauka dienasgrāmatu izpēti	Pētīta V. Sorokina vākumu no augšdevona iežu atsegumiem gar Daugavu pie Pļaviņām stratigrāfiskā un sistemātiskā piederība. Pētīta V. Sorokina vākumu no augšdevona iežu atsegumiem gar Daugavu pie Pļaviņām pirms appludināšanas stratigrāfiskā un sistemātiskā piederība; iežu paraugu noteikšana no vākumu materiāliem. Pētīta V. Sorokina vākumu no augšdevona Franas stāva iežu atsegumiem Daugavas krastos pie Pļaviņām un Kokneses pirms appludināšanas no 1961. - 1964. gadam; iežu paraugu noteikšana no vākumu materiāliem; sastādīts katalogs. Darbs turpinās
8.	L.Grīnberga, L.Miķelsone-Šibeika	Latvijas vaskulārie augi, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana	30.12.2023	kolekcijas un datu bāzes veidošana	Notikušas 4 ekspedīcijas - Auces pagasts, Kalupes pagasts, Usmas ezera piekraste, Rīgas dzelzceļš un ruderālās teritorijas. Notikušas 11 ekspedīcijas - Rīgas ruderālās teritorijas (Krievu sala, Krēmeri), Daugavpils apkārtnē, Vestienas AAA, Skrundas apkārtnē, Sausā Daugava pie Katlakalna, Jānakalns Kalsnavas pag., Zosēnu pag., Īles pag., Jaunlutriņu pag., Rāznas ez., Vecmīlgrāvis. Darbs turpinās. Notikušas 5 ekspedīcijas - Jaunpils apkārtnē, Aizkraukles apkārtnē, Rīgas dzelzceļi un ruderālās teritorijas (2x), Ogres, Ķeguma un Baldones apkārtnē. Notikušas 6 ekspedīcijas - Rīgas ruderālās teritorijas (Krievu sala, Krēmeri), Plakanciema apkārtnē, Saldus apkārtnē, Ogres lauku teritorijas, Daugavpils apkārtnē, Vecmīlgrāvis. Darbs turpinās
9.	K.Ozoliņš	Latvijas īsspārņu fauna	30.12.2023	Latvijas īsspārņu faunas izpēte, kolekcijas papildināšana	Notikušas 15 ekspedīcijas. Darbs turpinās
10.	J.Dreimanis	Latvijas skudru fauna	30.12.2023	Iegūt datus par skudru sugu sastāvu Latvijas teritorijā. Kolekcijas papildināšana	Notikušas 15 ekspedīcijas. Darbs turpinās
11.	D.Boiko	Zvirbuļveidīgo putnu gredzenošana Bīrzgales apkārtnē	30.12.2023	Migrējošo putnu ķeršana un gredzenošana, lai noskaidrotu to migrācijas ceļus, izmaiņas, migrācijas virzienus un ātrumus	Apģredzenoti 4750 sīkie zvirbuļveidīgie putni. Darbs turpinās
12.	U.Piterāns	Latvijas taisnspārņu un plēvspārņu fauna	30.12.2023	Noskaidrot taisnspārņu un	Notikušas 20 ekspedīcijas. Darbs turpinās

				plēvspārņu faunas daudzveidību un sugu sastopamību, to izplatību	
13.	K.Greķe	Latvijas gliemežu fauna	30.12.2023	Noskaidrot gliemežu fauna) faunas daudzveidību un sugu sastopamību, to izplatību	Notikušas 5 ekspedīcijas. Publicēts raksts: "First record of the family Diplommatinidae Gray, 1847 (Gastropoda: Architaenioglossa) from Ecuador with description of a new Adelopoma Doering, 1885" - aprakstīta zinātnei jauna suga. Darbs turpinās

2.6. BŪTISKĀKIE PAKALPOJUMI, UZLABOJUMI PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBAS UN KVALITĀTES NODROŠINĀŠANĀ

LNDM piedāvā dažāda rakstura maksas pakalpojumus – gida pakalpojumus (ekskursijas, lekcijas, nodarbības, muzejpedagoģiskās programmas), metodiskos pakalpojumus, krājuma izmantošanas pakalpojumus, nodrošina mobilās lietotnes ar audiogidu izmantošanas iespējas.

Bez maksas LNDM pastāvīgās ekspozīcijas un izstādes ir iespējams apmeklēt bērniem līdz 6 gadiem, daudz bērnu ģimenēm, bērnu namu, internātskolu audzēkņiem, muzeju darbiniekiem, LNDM izsniegto ieejas karšu īpašniekiem, invalīdiem, grupas (grupā ne mazāk par 10 cilvēkiem) vadītājiem u.c.

Ekspozīcijās pieejami ceļveži, kas ir bezmaksas papildinformācija par ekspozīcijas saturu. Kopš 2023.gada apmeklētājiem pieejama bezmaksas mobilā lietotne „Dabas muzejs” ar audiogidu un interaktīvu izziņas saturu latviešu un angļu valodā.

6.att. Mobilā lietotne „Dabas muzejs”

Informācija par muzeja darbalaiku, pakalpojumiem un aktualitātēm publicēta muzeja tīmekļa vietnē, kas 2019.gadā pilnībā atjaunota, sociālo mediju kontos, notikumu afišās, skatloga ekrānā. Regulāri par aktualitātēm tiek sagatavotas un, izmantojot izveidoto datu bāzi, medijiem nosūtītas preses relīzes, sniegtas intervijas dažādos radio un TV informatīvajos raidījumos. Informācija tiek izsūtīta arī tūrisma, kultūras, izklaides un uzziņu portāliem.

Muzeja pastāvīgās ekspozīcijas apmeklētājiem pieejamas bez maksas pēdējā pusstundā pirms muzeja slēgšanas un ceturtdienās - stundu pirms muzeja darbalaika beigām. Muzeja pastāvīgās ekspozīcijas un izstādes ar atlaidi var apmeklēt Jāņa Rozes grāmatnīcas *Pircēja kartes* īpašnieki (20% atlaide pamatekspozīciju apmeklējumam, 15% atlaide izstāžu apmeklējumam), 50% atlaide Valsts asinsdonoru centra Donora privilēģiju kartes īpašniekiem, 25% atlaide pastāvīgās ekspozīciju apmeklējumam RIGA CITY PASS programmas aplikācijā.

7.att. Ekspozīcija „Latvijas putni”

Pirmdienās, otrdienās muzejs apmeklētājiem slēgts, konsultācijas apmeklētājiem ir pieejamas.

Tiek uzturētas datu bāzes informācijas nosūtīšanai (mediji, skolas, jaunumu saņēmēji u.c.). Tiek īstenota sadarbība ar dabaszinātņu priekšmetu pedagogiem – organizēti iepazīšanās semināri par muzeja piedāvātajām programmām un nodarbībām.

Muzejā pieejams lifts, kas pieejams cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un vecāka gada gājuma cilvēkiem, izveidota tualete apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām, uzstādīts bērnu pārtinamais galdciņš.

LNDM 2023.gadā apkalpoti 106207 apmeklētāji.

Laikā, kad strauji palielinās konkurence kultūras, izklaides un vides izglītības jomās, apmeklētāju skaita uzturēšana prasa īpaši radošu pieeju darbam un palielina iestādes sabiedrisko attiecību darba lomu.

2023. gadā muzejs bija atvērts apmeklētājiem 251 dienu.

LNDM veic Vašingtonas konvencijas (CITES) zinātniskās institūcijas funkcijas. Pārskata periodā sagatavoti vairāki atzinumi un ekspertīzes slēdzieni par CITES īpatņu taksonomisko piederību, CITES atļauju izsniegšanu. Muzeja speciālisti piedalās Dabas aizsardzības pārvaldes organizētajos semināros.

LNDM savu resursu ietvaros, veic Ramsāres konvencijas saziņas programmas fokālā punkta darbību.

Spēkā ir 18.02.2022. MK apstiprinātais publisko pakalpojumu cenrādis (MK noteikumi Nr.122 „Latvijas Nacionālā dabas muzeja maksas pakalpojumu cenrādis”). Informācija pieejama muzeja interneta tīmekļa vietnē: www.dabasmuzejs.gov.lv.

LNDM speciālisti saviem apmeklētājiem piedāvā plašu un daudzveidīgu pakalpojumu klāstu, kas, izmantojot muzeja līdzekļus, vērsti uz krājuma popularizēšanu, vides izglītību un dabas aizsardzību:

- ekskursijas muzeja ekspozīcijās;
- nodarbības izstādēs un ekspozīcijās;
- nodarbības ģimenēm Dabas izziņas istabā – ekspozīcijā „Par Zemi, Sauli un mums”;
- seminārus un nodarbības pedagogiem;
- tematiskos pasākumus, kas parasti ir saistīti ar muzeja vai sabiedrības aktualitātēm;
- pulciņu nodarbības;
- ikdienas sadarbība ar bērnu namiem, patversmēm un dienas centriem;
- mācību prakšu vadīšana un lekciju lasīšana LU un DU studentiem;
- konsultācijas par muzeja darba un dabaszinātniskajām tēmām klātienē un attālināti.

LNDM sniegtie valsts pārvaldes pakalpojumi tiek uzskaitīti, arī to nodrošināšanas kanālu griezumā, kā arī tiek izvērtēta sniegto pakalpojumu kvalitāte un tās uzlabošanas iespējas, labāko risinājumu pēc iespējas piemērojot uzreiz pēc problēmas konstatēšanas.

Muzeja tīmekļa vietnē tiek publicēts Publiskais pārskats.

2.7. STRATĒGIJAS IEVIEŠANAS NOVĒRTĒJUMS

Muzeja stratēģijā 2021.-2023.gadam minētās prioritātes un to izpildes vērtējums:

- **Turpināt ekspozīciju pārveidošanu un pilnveidošanu, atbilstoši mūsdienu sabiedrības prasībām.** Stratēģijas darbības periodā turpināta ekspozīciju pārveidošana. Īstenojot KF projektu, bija iespējams veikt būtisku darbu ekspozīciju pilnīgā atjaunošanā vai papildināšanā, kas ievērojami mainīja muzeja kopējo vizuālo tēlu, paplašināja tematisko piedāvājumu. Tika izveidota pievilcīga, muzeja apmeklētājiem saistoša vide, saturīgai brīvā laika pavadīšanai.

Nākamā stratēģijas darbības perioda mērķis - turpināt iesākto, veikt ekspozīcijas „Dzīvība jūrās” renovāciju un izveidot ekspozīciju „Salīdzinošā anatomija”.

- **Krājuma komplektēšanas darbā identificēt muzeja kolekcijās nepilnīgi pārstāvētās organismu taksonomiskās grupas un sugas (ģeoloģiskajā krājumā – minerālus/iežus) un mērķtiecīgi papildināt muzeja krājumu; veicot krājuma apstrādi, paaugstināt tā zinātnisko vērtību, palielinot uzskaites detalizāciju.**

Pēc krājuma satura inventarizācijas attiecībā uz taksonomisko pārstāvību, atbilstoši aktuālajiem Latvijas faunas un floras sarakstiem, mērķtiecīgi tiek ievākts materiāls etalonkolekciju veidošanai. Taksonomiskajās grupās, par kuru izplatību Latvijā nav pilnīgas informācijas, krājuma komplektēšana notiek paralēli ar pētniecisko darbu, apzinot sugu klātbūtni Latvijas teritorijā. Tiek identificēti tādu sugu īpatņi, kuras Latvijā līdz šim nav bijušas konstatētas (galvenokārt entomoloģijas un mikoloģijas jomā). Atbilstoši muzeja zinātniskā personāla specializācijai, notiek un ir turpināma krājuma attīstība virzienos, kurus šie speciālisti pārzina. Attiecībā uz citām taksonomiskajām grupām ir iestrādes Latvijas dabaszinātņu ekspertu piesaistei etalonkolekciju veidošanā. Īstenojot KF projektu, būtiski tika papildināts muzeja krājums ar pirkumiem no kuriem ievērojama daļa paredzēta eksponēšanai jaunveidojamās ekspozīcijās. Tika pilnveidots tehnoloģiskais nodrošinājums krājuma izpētei un apstrādei. Darbs tiks turpināts arī nākamās stratēģijas darbības periodā.

- **Pilnveidot vides izglītības darba kvalitāti, paplašinot piedāvājumu atbilstoši sabiedrības vēlmēm un aktualitātēm, attīstīt jaunas vides izglītības formas.**

Īstenojot vērienīgu ekspozīciju pārveidošanas un pilnveidošanas darbu, kā arī ik gadu organizējot muzeja speciālistu veidotas tematiskās izstādes, ievērojami papildinot muzeja krājumu, nodrošināta plaša materiāli tehniskā bāze izglītības darbam un tā nepārtrauktai pilnveidošanai. Līdz ar to, stratēģijas darbības periodā pilnveidots izglītības piedāvājums, izveidotas un atjaunotas vairākas ekskursijas, pedagoģiskās programmas un nodarbības skolēniem.

Nemot vērā atjaunoto ekspozīciju un izglītības darba piedāvājumu, apmeklētāju interese par muzeju būtiski palielinājās: 2022.gadā apmeklētāju skaits sasniedza 99 324, 2023.gadā-106 207.

Izstāžu skaits no 16 palielinājies uz 22, novadīto izglītojošo pasākumu skaits (ieskaitot konsultācijas) 1654 (2022.gadā), 2234 (2023.gadā).

Izglītības darba rezultāti vērtējami kā atbilstoši stratēģijā izvirzītajiem uzdevumiem.

- **Veidot labvēlīgus apstākļus krājuma saglabāšanai, kā arī apmeklētāju un darbinieku ērtību nodrošināšanai; uzturēt un attīstīt LNDM infrastruktūru.**

Īstenojot KF projektu “Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru” un, izmantojot LVAF un budžeta līdzekļus, ievērojami uzlabota infrastruktūra: atjaunots muzeja ēkas ieejas mežgls, restaurētas vēsturiskās durvis, nomainīti skatlogi, atjaunots vestibils un kases sistēma, izveidota daudzfunkcionāla telpa 1.stāvā, veikti būtiski ugunsdrošības pasākumi, veikti remontdarbi darba telpās, kā arī, iespēju robežās, nomainīta daļa krājuma mēbeļu. Izveidotas labierīcības apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām. Uzsākti remontdarbi pagrabstāva telpās. Sasniegtais infrastruktūras attīstībā vērtējams kā būtisks ieguldījums muzeja publiskās daļas un ēkas sakārtošanā kopumā. Muzeja infrastruktūras uzturēšana un attīstība jāturpina, nākamajā periodā, uzmanību pievēršot ēkas pagrabstāva sakārtošanai.

2.8. PĀRSKATS PAR MUZEJA VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANAI

Muzeja vadības pamatuzdevums – nodrošināt efektīvu muzeja darbību, īpašu uzmanību pievēršot speciālistu slodžu saglabāšanai, tādējādi novēršot risku apturēt kolekciju tālāku zinātnisko apstrādi un jaunu kolekciju veidošanu, kā arī kvalitatīvu muzeja pakalpojumu sniegšanu.

Ņemot vērā to, ka daļu no muzejam nepieciešamajiem speciālistiem Latvijas darba tirgū atrast ir sarežģīti vai tas nav iespējams, kvalificētu darbinieku aiziešana uzskatāma par nopietnāko riska faktoru, kas var negatīvi ietekmēt muzeja rezultātīvo rādītāju izpildi un pamatdarbības nodrošināšanu. Sabiedrības pieaugošās prasības muzeja pakalpojumu jomā, piešķir arvien lielāka nozīmi gan dabaszinātņu, gan komunikācijas speciālistu profesionalitātei, ieguldījumam muzeja produkta veidošanā.

2021.gadā ieviestā integrētā pieeja resursu pārvaldībā samazina risku kvalificētu darbinieku zaudēšanā, dod iespēju piesaistīt atsevišķu jomu speciālistus vēsturisko un mūsdienu kolekciju zinātniskās izpētes, apstrādes un komplektēšanas darbam.

2023. gadā, izvērtējot darba rezultātus, tika veiktas strukturālas reformas – ieviests direktora vietnieka attīstības jautājumos amats, likvidēts direktora vietnieka krājuma un pētnieciskajā darbā amats. Tā vietā izveidots galvenā krājuma glabātāja amats.

2022.gada beigās un 2023.gada sākumā tika veikta Valsts kontroles revīzija, kas noslēdzās ar pozitīvu atzinumu.

Veikta ikgadējā darbinieku un nodaļu darba izvērtēšana un analīze.

3. PERSONĀLS

Darbinieku skaits – **54**, no tiem: **3** administratīvie darbinieki, **36** speciālisti, **15** tehnicais personāls.

	Vadītāji		Speciālisti		Pārējie		Kopā	
	Amata vietu skaits	Faktiskais skaits	Amata vietu skaits	Faktiskais skaits	Amata vietu skaits	Faktiskais skaits	Amata vietu skaits	Faktiskais skaits
	3	3	36	36	15	15	54	54
Vecums								
līdz 30 gadiem		0		3		1		4
31 – līdz pensijas vecumam		3		33		7		43
pensijas vecumu sasniegušie		-		4		7		11
Dzimums								
sievietes		2		24		8		34
vīrieši		1		16		7		24
Muzejā nostrādātais laiks								
līdz 5 gadiem		0		12		5		17
5-20 gadi		0		17		9		26
vairāk par 20 gadiem		3		11		1		15
Ar augstāko izglītību		3		39		4		46

Kvalitatīvas muzeja darbības nodrošināšanai ir svarīgi augsti kvalificēti darbinieki, līdz ar to tiek atbalstītas speciālistu mācības un zinātnisko grādu iegūšana. Muzeja speciālisti piedalās dažādām dabaszinātņu tēmām veltītās konferencēs, semināros un citos pasākumos Latvijā un ārvalstīs. Muzeja darbā liela nozīme darbinieku iespējai ik gadu pieredzes apmaiņas nolūkā apmeklēt vietējos un ārzemju muzejus.

Notiek pieredzes apmaiņa kolekciju izpētē un materiāla iegūšanā. Muzeja entomologs, periodiski no 2001.gada, sadarbībā ar Ķīles (Vācija) Universitātes Ekoloģijas centru un Zooloģijas muzeju veic Vācijas speciālistu apmācības un entomoloģisko kolekciju ekspertīzi, kā arī krājuma papildināšanas un zinātniskās izpētes nolūkos piedalās starptautiskās ekspedīcijās. Starptautiskā sadarbība notiek ornitoloģijas, mikoloģijas pētījumu jomās.

Regulāri tiek organizēti kvalifikācijas celšanas pasākumi muzejā un ārpus tā. Darbinieki informē par pētnieciskā darba rezultātiem un gūto pieredzi ārzemju braucienos.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

4.1. PASĀKUMI SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANAI UN IZGLĪTOŠANAI

Informācija par muzeja darbību un lēmumiem sabiedrībai tiek sniegta, izmantojot dažādas komunikācijas un sabiedrisko attiecību metodes un informācijas kanālus. Nozīmīgākā un ilgtspējīgākā komunikācijas forma ir ekspozīcijas.

Regulāri tiek rīkotas izstādes, kas piesaista papildu mērķauditoriju, ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem un uzzīņu portāliem, iespēju robežās tiek izdoti bukleti par aktuālām zinātniskām tēmām, kuras pēta muzeja speciālisti, tiek rīkoti informatīvi semināri pedagogiem, žurnālistiem un citu iestāžu speciālistiem, organizēti daudzveidīgi izglītojoši pasākumi.

LNDM speciālistu zinātniskā darbība tiek atspoguļota dažādos zinātniska un populārzinātniska rakstura izdevumos.

Muzejs uztur un apkalpo trīs tīmekļa vietnes (Latvijas Nacionālā dabas muzeja tīmekļa vietne <http://www.dabasmuzejs.gov.lv/>, Vašingtonas konvencijas (CITES) tīmekļa vietne Latvijā <http://cites.ldm.gov.lv/>, Latvijas Nacionālā dabas muzeja izglītojošo spēļu tīmekļa vietne <https://speles.dabasmuzejs.gov.lv/>) un vienu Latvijas Nacionālā dabas muzeja izstāžu un pasākumu fotogrāfiju serveri <http://fotoalbums.ldm.gov.lv/>. Informācija par muzeju ir pieejama latviešu valodā, tiek nodrošināta arī informācijas tulkošana angļu valodā.

2023. gadā ekspluatācijā nodota arī bezmaksas mobilā lietotne latviešu un angļu valodā, kas darbojas, kā papildus izziņas avots muzeja ekspozīcijās - audiogids, 360° grādu objekti, spēles u.c. Lietotne darbojas ar kvadrāt kodu uzlīmju skenēšanas principu.

Sabiedrības informēšanas nolūkos muzejs strādā vairākos līmeņos, mēģinot nodrošināt maksimālu informācijas izplatīšanu: notiek individuāla informēšana – telefoniskas, elektroniskas konsultācijas un regulāra muzeja jaunumu izsūtīšana to abonentiem, kā arī pastarpināta sabiedrības informēšana – ar plašsaziņas līdzekļu un dažādu institūciju (skolu, interešu centru utt.) starpniecību. Muzeja jaunumu apkopojums izglītojošā darba jomā tiek regulāri sūtīts skolām un pedagogiem.

2023.gadā sabiedrības informēšana par muzeju tika veikta ārpusmuzeja aktivitātēs: Zaubes Savvaļas kulinārijas festivālā, Meža dienās Jelgavā, LU Dabas mājas konferencē pedagogiem, vairākos ar sēņu iepazīšanu saistītos pasākumos u.c.

Informācija par muzeju pieejama muzeja tīmekļa vietnē, dažādos tematiskos informatīvos portālos (Live Riga, skolenukursijas.lv u.c.), muzeja izdotajos informatīvajos materiālos.

Nozīmīgs komunikācijas kanāls ir sociālo mediju konti un plānota un regulāra komunikācija tajos, turklāt, ne tikai informējot par aktualitātēm, bet arī nodrošinot saziņu ar muzeja klientiem (atbildes uz vēstulēm, komentāriem u.tml.). Muzeja kontu sekotāju skaits – *Facebook* (> 7400) un *Instagram* (>2100).

Regulāri notiek dažādi izglītojoši pasākumi ģimenēm un plašam interesentu lokam, piemēram, Ģimenes dienas pasākumi, Gada dzīvnieka pasludināšana, Vides mēnesis u.c.

4.2. PASĀKUMI SABIEDRĪBAS VIEDOKĻA IZZINĀŠANAI PAR APMIERINĀTĪBU AR MUZEJA DARBA KVALITĀTI UN TO REZULTĀTI

Muzeja apmeklētāju viedoklis tiek izzināts, regulāri kontaktējoties ar pakalpojumu saņēmējiem klātienē, elektroniski un ar sociālo mediju palīdzību. Organizējot seminārus pedagogiem, notiek informācijas apmaiņa par pakalpojumiem, to kvalitāti. Sabiedrībai tiek piedāvāts plašs pakalpojumu klāsts un konsultācijas, kas tiek vērtētas ļoti pozitīvi. Vairākās dabaszinātņu jomās muzejā ir pieejami vadošie speciālisti Latvijā, piem., mikoloģijā, entomoloģijā, ornitoloģijā. Nereti muzejs ir vienīgā vieta, kur šāds konsultatīvs pakalpojums ir pieejams, piem., mikoloģijā.

8.att. Sarunas par mikoloģiju izstādē „Gļotsēnes Latvijā – krāšņums no plazmodija līdz sporām”

Atsauksmes par muzeja darbu vairumā gadījumu ir pozitīvas (interesantas interaktīvas ekspozīcijas, izzinoši pasākumi ģimenēm ar bērniem, adekvāta cena u.tml.).

Atbilstoši 2017.gada 4.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.399 „Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība”, no 2022.gada 16.augusta līdz 2023.gada 31.martam veikta apmeklētāju apmierinātības aptauja, kuras rezultāti publicēti muzeja tīmekļa vietnē.

Par apmeklētāju apmierinātību ar muzeja darbu liecina pozitīvās atsauksmes sociālajos tīklos un Google – piemēram, Google par muzeju kopā atsauksmes atstājušas >1970 personas, atstājot vidējo vērtējumu 4,6 zvaigznes (maksimums 5); muzeja Facebook kontā saņemtas >340 atsauksmes ar rekomendācijas vērtējumu – 94%. Dati par muzeja vērtējumu visā konta aktīvajā laikā.

4.3. SADARBĪBA AR NEVALSTISKO SEKTORU

2023.gada laikā Latvijas Nacionālais dabas muzejs turpināja sadarbīties ar vairākām nevalstiskajām organizācijām (biedrībām un nodibinājumiem) un uzņēmumiem. Šī sadarbība ir bijusi daudzveidīga savās izpausmēs - veidotas izstādes, organizēti pasākumi, gūts atbalsts muzeja piedāvājuma uzlabošanai, ka arī atbalsts akciju ietvaros.

Muzejam ilgstoša sadarbība izstāžu veidošanā ir izveidojusies ar Latvijas Gladiolu un īrisu biedrību, RDEK „Tomāts”, Biedrību „Lilium Balticum” u.c.

Veiksmīga sadarbība izveidojusies ar Latvijas Dabas fondu, Dabas retumu krātuvi, biedrību „Gada dzīvnieks” Igaunijā. Muzeja speciālisti piedalās profesionālo biedrību darbā – Igaunijas un Somijas Lepideptoroloģijas biedrībās, Latvijas Entomoloģijas biedrībā, Latvijas Botāniķu biedrībā, Latvijas Mikologu biedrībā, Malakologu biedrībā, Muzeju biedrībā, Latvijas Gulbju izpētes biedrībā u.c.

Sadarbībā ar Dabas muzeja atbalsta biedrību tiek organizēti daudzveidīgi projekti vides izglītībā.

9.att. Latvijas Dabas fonda kampaņas un izstādes „Ballīšu zvērs. Pret paša grību” atklāšana

5. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

5.1. IEPRIEKŠĒJĀ GADĀ UZSĀKTIE PASĀKUMI, KURI TIKS TURPINĀTI

Turpināsies krājuma saglabāšanas apstākļu uzlabošana (atbilstošu mēbeļu iegāde), krājuma saglabāšanas ārkārtas situācijās plāna izstrāde un nepieciešamā inventāra iegāde. Krājuma uzskaites, papildināšanas un izpētes darbs.

Turpināsies iepriekšējos gados uzsāktie pasākumi un akcijas dabas un vides izglītībā, piemēram, *Muzeju nakts*, *Vides mēnesis*, ģimenes dienas, konkursi "Mans putns" un "Cielavas gudrības", Gada dzīvnieka pasludināšana u.c.

Tiks organizēti semināri un pasākumi skolotājiem sadarbībā ar Bioloģijas skolotāju asociāciju un Rīgas Domes izglītības, kultūras un sporta departamentu.

Turpināsies ekspozīcijas „Dzīvība jūrās” rekonstrukcija. Salīdzinošās anatomijas ekspozīcijas izveidošanai nepieciešamā tematiskās struktūras plāna izstrādāšana, eksponātu atlase.

Nodrošināta izstāžu darbība.

Tiks turpināta ēkas infrastruktūras uzturēšana un uzlabošana, muzeja pieejamības apmeklētājiem ar īpašām vajadzībām pilnveidošana, turpināti pagrabstāva remontdarbi, paplašinot ģeoloģiskā krājuma saglabāšanas telpas.

Tiks nodrošināta dabaszinību pulciņu darbība.

Turpināsies jaunu tehnoloģiju ieviešana un uzturēšana muzeja darbības nodrošināšanai un ekspozīciju pilnveidošanai.

5.2. NĀKAMĀ GADA GALVENIE UZDEVUMI UN PASĀKUMI

1. Plānotie darbi ekspozīcijās:

1.1. Ekspozīcijas „Dzīvība jūrās” renovācija.

1.2. Ekspozīcijas „Salīdzinošā anatomija” izveides turpinājums: darba grupas izveidošana, tematiskās struktūras plāna izstrādāšana. Eksponātu revīzija, atlase.

2. Muzeja krājuma apstrādes un saglabāšanas darbs:

2.1. Turpināt regulāros uzdevumus krājuma uzskaites nodrošināšanā, t.sk. veikt esības pārbaudes un ar to saistīto priekšmetu vērtēšanu, krājuma zinātnisko apstrādi (it īpaši ģeoloģiskajiem, paleontoloģiskajiem un entomoloģiskajiem priekšmetiem), kā arī krājuma papildināšanu, atbilstoši muzeja darbinieku zinātniskās darbības specializācijai un krājuma struktūrai,

2.3. Turpināt datu ievadi Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā un turpināt kolekciju sistemātisku zinātnisko apstrādi un papildināšanu, nodrošinot uzskaiti atbilstoši prasībām.

2.4. Krājuma saglabāšanas apstākļu nodrošināšanai – atbilstoši pieejamajiem līdzekļiem, turpināt mēbeļu nomaiņu ģeoloģiskā materiāla izvietošanai.

2.5. Izstrādāt plānu krājuma evakuācijai ārkārtas situācijās, nodrošināt materiāltehnisko bāzi.

3. Izglītības darbs:

3.1. Izmantojot muzeja līdzekļus, turpināt īstenot izglītības darbu, to saturiski un kvalitatīvi pilnveidojot. Maksimāli nodrošināt galvenās muzeja mērķauditorijas (jaunākā un vidējā skolas vecuma bērni un viņu skolotāji) intereses, vēlmes un vajadzības, piedāvājot ekskursijas, nodarbības, muzejpedagoģiskās programmas, tematiskos pasākumus u.c. Viens no uzdevumiem - celt un uzturēt kvalitāti jau izstrādātajām un aprobežtajām aktivitātēm, kā arī veidot jaunas, piesaistot plašāku interesentu loku (paplašinot muzeja mērķauditoriju).

3.2. Dažādu vecumu apmeklētājiem, ģimenēm, arī turpmāk rīkot daudzveidīgus tematiskus pasākumus - jau par tradīciju kļuvušās ikmēneša Ģimenes dienas, skolēnu brīvlaiku trasītes ar dažādu uzdevumu pildīšanu, u.c.

4. Gatavošanās muzeja 180 gadu jubilejas gadam.

4.1. Sagatavot jubilejas pasākumu plānu.

4.2. Uzsākt muzeja jubilejas izdevuma sagatavošanu.

4.3. Uzsākt sadarbību ar Latvijas Pastu, jubilejas markas izdošanā.

5.3. NĀKAMĀ GADA PLĀNOTIE SADARBĪBAS PROJEKTI UN PĒTĪJUMI

Starptautiskie projekti pamatā tiek īstenoti pētniecības jomā.

Ilgtermiņa starptautiskie projekti:

*Eiropas sēņu monitorings un kartēšana (ECCF project: Mapping and monitoring macromycetes in Europe). Eiropas sēņu Sarkanās grāmatas izveide.

Pētījumi pamatā tiks veikti dabas zinātnēs atbilstoši pētnieciskā darba tēmām gan vietējā mērogā, gan starptautiskās sadarbības rezultātā.

Akadēmiskie pētījumi profilzinātnēs:		
Latvijas sēnes, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana	02.01.-30.12.2024	I.Dāniele D.Meiere
Latvijas mieturaļģes, vaskulārie augi, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana	02.01.-30.12.2024	E.Zviedre
Latvijas vaskulārie augi, sugu inventarizācija, kolekcijas un datu bāzes veidošana	02.01.-30.12.2024	L.Grīnberga, L.Miķelsone – Šibeika, J.Meža
Latvijas tauriņu fauna	02.01.-30.12.2024	N.Savenkovs
Ziemeļu gulbju izpēte	03.01.-30.12.2024	D.Boiko
Zvirbulveidīgo putnu gredzenošana Birzgales apkārtnē	03.01.-30.12.2024	D.Boiko
Latvijas vaboļu fauna	02.01.-30.12.2024	K.Ozoliņš
Latvijas skudru fauna	02.01.-30.12.2024	J.Dreimanis
Latvijas blakšu un plēvspārņu fauna	02.01.-30.12.2024	U.Piterāns
Latvijas gliemežu fauna	02.01.-30.12.2024	K.Greķe
Muzeja krājuma pētniecība:		
Ģeoloģijas institūta materiāla zinātniskā izpēte un apstrāde (kolekciju veidošana)	16.01.-30.12.2024	S.Lielbārde
V.Sorokina paleontoloģiskā un ģeoloģiskā mantojuma izpēte (dienasgrāmatas, monogrāfijas, kolekcijas)	15.01.-30.12.2024	L.Lukševiča

Latvijas Nacionālā dabas muzeja direktore

S.Ruskule

Ruskule, 67356026
Meiere, 67356048
Ozere, 67356023